

Familia ry:n lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi

Familia ry lausuu oma-aloitteisesti sisäministeriön lausuntopyyntöön (VN/5349/2024) luonnoksesta hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi. Laissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden vallitessa valtioneuvoston yleisistunto voisi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla osalla Suomen valtakunnanrajaa ja sen välittömässä läheisyydessä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Familia tarkastelee esitysluonnosta erityisesti perheiden ja lapsen oikeuksien näkökulmasta.

Hallituksen esitys ei kunnolla turvaa perheenjäsenten oikeutta hakea turvapaikkaa. Esityksessä todetaan, että tilanteessa, jossa lapsen hakemus otettaisiin vastaan, arvioitaisiin tapauskohtaisesti tarve vastaanottaa lapsen lisäksi myös hänen perheenjäsentensä hakemukset. Tämä tapauskohtainen arviointi on erittäin ongelmallista, koska lähtökohtaisesti lapsella tulisi olla oikeus perhe-elämään. Se on lapselle turvattu perus- ja ihmisoikeus. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan lapsen etu tulee huomioida ensisijaisena harkintaperusteena kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa. Perhe-elämän suoja tulisi ottaa arvioinnissa huomioon. Ei ole selvää, millä kriteereillä arviointia tehtäisiin näissä tilanteissa. Vaarana on, että lapsi erotetaan perheestään, jos ehdotettu sääntely tulee voimaan. On myös hyvin kyseenalaista, miten arviointia voitaisiin toteuttaa "vuorovaikutustilanteessa" rajalla ilman, että henkilö pääsee asianmukaiseen turvapaikkaprosessiin. Riskit virheellisille päätöksille kasvavat. Lapsen hakemuksen yhteydessä tulisikin aina ottaa vastaan myös hänen perheenjäsentensä hakemukset.

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevat turvapaikanhakijat ja lapsen oikeudet tulee ottaa huomioon turvapaikkaprosessin jokaisessa vaiheessa. Näiden toteutuminen taas edellyttää asiantuntevaa neuvontaa, aikaa ja mahdollisuutta luottamuksen luomiseen, erityisosaamista sekä viranomaisilta, vastaanoton työntekijöiltä että oikeusapua antavilta tahoilta. On kyseenalaista, miten esimerkiksi haavoittuvaa asemaa kyetään arvioimaan nopeutetussa menettelyssä rajalla. Haavoittuvuuden tunnistaminen on vaikeaa, eikä se aina näy päällepäin.

Yleiset kommentit

Familia kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnokselle on varattu vain kymmenen päivän lausuntoaika, joka on liian lyhyt jo itsessään, mutta myös sen vuoksi, että esityksessä puututaan oikeuteen hakea kansainvälistä suojelua. Lausuntopyyntöä ei ole myöskään laitettu lausuntopalvelu-verkkopalveluun, joka on ollut hyvän ja vakiintuneen hallintotavan mukaista.

Samaan aikaan tämän esityksen kanssa ollaan toteuttamassa lukuisia ulkomaalaisten asemaan vaikuttavia uudistuksia (käytännössä heikennyksiä) ilman yhteisvaikutusten arviointia. Uudistusten yhteisvaikutuksia eri ihmisryhmiin, kuten perheisiin, tulisi arvioida perusteellisesti.

Lisätietoja

Elina Helmanen
toiminnanjohtaja
Familia ry
050 433 5411
elina.helmanen@famiary.fi

Familia ry

Familia ry on vuonna 1988 perustettu valtakunnallinen kahden kulttuurin perheiden asiantuntijajärjestö ja edunvalvoja. Tuemme kahden kulttuurin perheiden hyvinvointia tarjoamalla vapaaehtois- ja vertaistoimintaa, tietoa, tukea ja neuvontaa. Tavoitteenamme on edistää kahden kulttuurin perheiden hyvinvointia ja perheiden huomioimista yhteiskunnassa, sekä kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan kaksikulttuurisia sekä kaksi- ja monikielisiä perheitä.

Suomessa asuu avo-/avioliitossa 96 000 sellaista kahden kulttuurin perhettä, joissa puoliset ovat syntyneet eri maissa keskenään. Heistä 86 000 on sellaista perhettä, joissa toinen puoliso on Suomessa syntynyt ja toinen ulkomailla. Kahden kulttuurin perheitä on noin 6,5 % kaikista Suomessa asuvista perheistä.